

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту

**Цифрові трансформації та
інноваційні технології в економіці:
виклики, реалії, стратегії**
**Digital transformations and
innovative technologies in the economy:
challenges, realities, strategies**

Матеріали
III Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Суми, 27-29 травня 2024 р.)

Суми
Сумський державний університет
2024

УДК [330.34+330.336](063)
E45

*Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 14 від 5 червня 2024 р.)*

- E45 Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» (Суми, 27-29 травня 2024 р.) / за заг. ред.: Л. Л. Грищенко, І. В. Тютюнник. Суми : Сумський державний університет, 2024. – 146 с.

Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» містять результати наукових досліджень присвячених пошуку системного вирішення мультидисциплінарних проблем в галузі електронного бізнесу і технологічних інновацій, цифрової трансформації освітніх систем, запровадження інноваційних технологій у фінансовому секторі.

Для науковців, науковців, студентів, аспірантів, представників бізнесу та громадських організацій і вищих навчальних закладів та широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference "Digital transformations and innovative technologies in the economy: challenges, realities, strategies" provide the results of scientific research focused on the search for a systematic solution to multidisciplinary problems in the field of electronic business and technological innovations, digital transformation of educational systems, the introduction of innovative technologies in financial sector. .

For scientists, researchers, students, postgraduates, representatives of business and public organizations and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК [330.34+330.336](063)

© Колектив авторів, 2024

© Сумський державний університет, 2024

ЗМІСТ

<i>Олена Журавка</i> <i>Аліна Азарова</i> <i>Антон Журавка</i>	Основні проблеми розвитку ринку добровільного медичного страхування в Україні та шляхи їх вирішення..... 6
<i>Олена Криклій</i> <i>Лілія Деркач</i>	Нормативи капіталу банківського сектору України: аналіз та прогнозування..... 9
<i>Олександра</i> <i>Тверезовська</i> <i>Богдан Чернешенко</i>	Маркетингові стратегії для поколінь Z: виклики та можливості..... 13
<i>Тетяна Кубах</i> <i>Артем Сергєєв</i>	Дослідження сутності та актуальності категорії «ефективність банківської системи»..... 17
<i>Олена Журавка</i> <i>Аліна Голик</i>	Особливості формування та управління страховим портфелем страхової компанії..... 21
<i>Світлана Похилько</i> <i>Людмила Рябушка</i> <i>Богдан Льченко</i>	Роль місцевого самоврядування в підтримці бізнесу та стимулюванні підприємництва в умовах воєнного стану..... 25
<i>Аліна Бухтіарова</i> <i>Дар'я Тимошик</i>	Оцінка ефективності регуляторних змін у боротьбі з кіберзлочинністю: географічна і часова складові..... 28
<i>Андрій Раков</i>	Верифікація та ідентифікація клієнтів при дистанційному банківському обслуговуванні.... 32
<i>Олександра</i> <i>Тверезовська</i> <i>Крістіна Попова</i>	Вплив цифрової трансформації банківського маркетингу на приватних клієнтів банку..... 36
<i>Людмила Захаркіна</i> <i>Юлія Швидка</i>	Сучасні тенденції розвитку цифрових технологій у страхуванні 40
<i>Ганна Салтикова</i> <i>Аліна Голик</i>	Поняття інвестиційної привабливості та її оцінка на різних рівнях управління..... 43
<i>Олена Криклій</i> <i>Людмила Рябушка</i> <i>Андрій Придуха</i>	Управління комплаєнс-ризиком банку..... 47
<i>Євген Руденко</i>	Використання штучного інтелекту при оцінюванні стійкості фінансової системи..... 50

<i>Ганна Салтикова</i> <i>Аліна Рубан</i>	Капітальні інвестиції в економіці України.....	54
<i>Людмила Захаркіна</i> <i>Катерина Сердюк</i>	Потенціал та виклики використання криптовалют у якості платіжних систем.....	57
<i>Олександра</i> <i>Тверезовська</i> <i>Ростислав Гончаренко</i>	Роль емоцій у банківському маркетингу: вплив на рішення клієнтів	60
<i>Liudmyla Riabushka</i> <i>Danylo Salov</i>	The role of local budget in regional development..	64
<i>Олена Журавка</i> <i>Аліна Рубан</i>	Фінансові ресурси страхових компаній.....	66
<i>Ганна Салтикова</i> <i>Людмила Сокол</i>	Політика капітальних вкладень та проблеми їх фінансування	69
<i>Євгенія Мордань</i> <i>Крістіни Чередніченко</i>	Системний підхід у побудові механізму формування та реалізації кредитної політики банку.....	73
<i>Дар'я Свірідова</i> <i>Людмила Захаркіна</i> <i>Владислав Батанін</i>	Фінансова діяльність підприємства: ключові аспекти.....	77
<i>Олена Криклій</i> <i>Людмила Рябушка</i> <i>Ігор Придуха</i>	Механізм формування та реалізації кредитної політики банку.....	80
<i>Olena Zhuravka</i> <i>Viktoria Alekseeieva</i>	Assessment of financial state of the state-owned enterprise.....	82
<i>Liudmyla Riabushka</i> <i>Vladyslav Fedchenko</i>	Financial sustainability of local budgets in the context of martial law.....	85
<i>Тетяна Кубах</i> <i>Ганна Гребенюк</i>	Фінансова стійкість банку: сутність, види та фактори впливу.....	87
<i>Олена Журавка</i> <i>Людмила Сокол</i>	Особливості забезпечення фінансової безпеки страхових компаній	91
<i>Олександра</i> <i>Тверезовська</i> <i>Анастасія Федан</i> <i>Уляна Вініченко</i>	Маркетингові аспекти впровадження fintech технологій в банківські послуги.....	95

<i>Луїза Уніат</i> <i>Людмила Захаркіна</i>	Аналіз фінансування та розвитку insurtech сектору: глобальні тенденції.....	99
<i>Тетяна Касьяненко</i> <i>Вікторія Данилова</i>	Теоретичні аспекти аналізу фінансової діяльності підприємства.....	102
<i>Ганна Салтикова</i> <i>Віра Бардакова</i>	Сучасний стан інвестиційного процесу та особливості його стимулювання.....	106
<i>Larysa Hrytsenko</i> <i>Oleksandra Tverezovska</i> <i>Iryna Kozhushko</i>	Analysis of publication activity on the digitalization of banking marketing.....	110
<i>Denys Kolomiiets</i>	Integrating energy efficiency indicators into the financial analysis of enterprises.....	114
<i>Vladyslav Piven</i> <i>Tetiana Kasianenko</i>	Blockchain technology for enhancing competitive advantage in financial services.....	116
<i>Євгеній Пігуль</i>	Вплив цифровізації у забезпеченні розвитку ринку праці.....	118
<i>Світлана Похилько</i> <i>Анна Приходько</i>	Вплив сучасного воєнного стану на розвиток цифрових процесів в економіці та бізнесі в Україні в 2024 році.....	120
<i>Наталія Пігуль</i> <i>Аліна Медвідь</i>	Вплив цифровізації на розвиток банківського сектору України.....	123
<i>Дмитро Ткаченко</i>	Напрямки удосконалення системи страхування вкладів в Україні: пройдений шлях та подальші кроки.....	127
<i>Тетяна Касьяненко</i> <i>Ярина Шевченко</i>	Управління фінансовими ризиками на підприємстві в умовах війни.....	132
<i>Павло Рубанов</i> <i>Вікторія Білошапка</i>	Підходи до формування і наслідки забезпечення цифрової прозорості підприємств.....	136
<i>Олександр Грищенко</i>	Вплив трудової міграції на конкурентоспроможність національної економіки України в умовах глобалізації.....	141
<i>Євген Чванкін</i> <i>Євген Рекун</i>	Діджиталізація громадського здоров'я як чинник забезпечення економічної безпеки держави.....	144

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ПОБУДОВІ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

*Мордань Євгенія Юріївна,
к.е.н., доцент,
Сумський державний університет, м. Суми
Чередніченко Крістіни Валентинівни,
студентка 4 курсу,
Сумський державний університет, м. Суми*

Зважаючи на роль кредитної політики банку (далі – КПБ) у забезпеченні стабільного функціонування банківської установи, у ефективності діяльності банку в майбутньому та забезпеченні прибутковості за для задоволення інтересів як власників так і клієнтів, постає необхідність у розробці ефективного механізму формування та реалізації КПБ.

Під механізмом формування та реалізації кредитної політики банку (далі – МФР КПБ) будемо розуміти комплекс взаємоузгоджених дій щодо розробки та схвалення управлінських рішень з питань реалізації КПБ, які базуються на системі завдань, принципів, методів, функцій, та забезпечують досягнення поставлених цілей та запланованого рівня прибутковості банківської діяльності.

Пропонуємо МФР КПБ розглядати із використанням системного підходу, що поєднає цільову та організаційно-функціональну складову в єдиний цілісний механізм. Цільова складова визначає головну мету та завдання КПБ. Організаційно-функціональна складова МФР КПБ включає суб'єкти та об'єкти, а також функції, що вони виконують. Розглянемо елементи кожної складової.

Метою КПБ є максимізація фінансового результату шляхом підвищення якості кредитного портфеля банку та мінімізації основних ризиків, таких як операційний, процентний та ризик ліквідності, під час здійснення кредитних операцій.

Окреслена мета КП включає вирішення таких завдань:

- встановлення чітких критеріїв оцінки ризиків для прийняття кредитних рішень;
- розробка стратегій мінімізації ризиків і забезпечення стійкості кредитного портфеля;
- встановлення процедур і правил надання кредитів з метою забезпечення високої якості портфеля;
- підтримка оптимального балансу між ризиком та прибутковістю кредитної діяльності;
- забезпечення відповідності кредитної політики законодавчим вимогам

та стандартам.

Ці завдання спрямовані на досягнення цілей КП і забезпечення стабільності та ефективності функціонування банку.

Суб'єкти (керуюча система) – це взаємопов'язана сукупність внутрішніх структурних підрозділів та служб банку, які відповідають за розробку та прийняття управлінських рішень з окремих аспектів формування та реалізації КПБ, а також несуть відповідальність за результати цих дій.

На стратегічному рівні формування КПБ здійснює Спостережна рада, яка діє в рамках своїх повноважень і несе відповідальність перед власниками, вкладниками/контрагентами та органами банківського нагляду. Вищим органом, відповідальним за реалізацію КПБ на стратегічному рівні, є Правління банку, яке оперує в межах своїх повноважень та несе відповідальність перед Спостережною радою, вкладниками, контрагентами та органами банківського нагляду.

Деякі функції щодо ухвалення управлінських рішень та контроль за їх виконанням, Правління банку передає колегіальним органам, спеціально створеним для цієї мети. Згідно з вимогами законодавства України, банки повинні створювати Кредитний комітет як основний орган для ефективного керування своєю кредитною діяльністю. Структура Кредитних комітетів кожного банку визначається індивідуально в залежності від його регіональної організації та системи делегування повноважень.

На тактичному рівні розробкою та реалізацією КПБ займаються працівники відділу ризик-менеджменту та інших структурних підрозділів банку, зокрема бізнес-підрозділи, які є учасниками кредитного процесу.

Для успішної реалізації КПБ необхідно на постійній основі аналізувати фактори, що впливають на ефективність політики банку щодо кредитування. На основі проведеного дослідження пропонуємо поділяти фактори на екзогенні та ендогенні. Екзогенні – це фактори, які є неконтрольованими з боку суб'єктів управління та формуються поза межами банку (загальний стан економіки країни, грошово-кредитна політика НБУ, фінансова політика уряду, інвестиційний клімат та інші). Ендогенні – фактори, які формуються безпосередньо в банку під впливом управлінських рішень (мета та місія діяльності банку, фінансовий стан банку, стадія життєвого циклу банку, розмір власного капіталу банку, структура пасиву; розмір та структура кредитного портфелю, рівень відсоткових ставок, кредитні програми та інші).

Під час формування КПБ важливе не тільки ідентифікувати визначених факторів, але й визначити потенційні загрози та можливості для реалізації кредитної стратегії.

Важливою складовою МФР КПБ є формування внутрішніх нормативних документів, які встановлюють стандарти, ліміти та обов'язки для співробітників банку на різних етапах кредитування. Ці документи також

визначають можливості для проведення внутрішнього та зовнішнього аудиту, який оцінює якість управління кредитними операціями.

КПБ передбачає також процес її фінансового забезпечення та безпосередньо процес банківського кредитування. Фінансове забезпечення фокусується на тому, як банк забезпечує себе фінансовими ресурсами, які потрібні для надання кредитів. Включає в себе розгляд різних джерел, таких як власні кошти, залучення депозитів, випуск облігацій тощо. Крім того, цей процес визначає форми та методи залучення цих коштів, враховуючи різноманітні фінансові інструменти та стратегії.

Процес банківського кредитування включає реалізацію різноманітних кредитних процедур та видів кредитних продуктів. Цей ланцюг фокусується на тому, як банк розглядає, оцінює та надає кредити своїм клієнтам. Безпосередньо банк здійснює кредитний аналіз, розробляє кредитні умови, визначає ризики та приймає рішення щодо надання кредитів.

Кредитний ризик безперечно є одним з ключових чинників, які суттєво впливають на формування та успішну реалізацію КП будь-якого банку. Під час надання кредитів банки стикаються з потенційною небезпекою неповернення позичених коштів через різноманітні фактори, такі як фінансові труднощі клієнта, зміни в економічному середовищі, політичні та інші ризики. Запровадження ефективної системи управління кредитним ризиком допомагає банкам забезпечити не лише безпеку своїх фінансових активів, а й створити умови для стійкого росту та розвитку, збільшуючи довіру клієнтів та інвесторів і підвищуючи конкурентоспроможність на ринку фінансових послуг.

Створення контролюючого механізму є важливим етапом у забезпеченні ефективності та успішності КПБ. Цей механізм включає в себе ряд дій, спрямованих на постійне моніторинг та контроль за виконанням КП, а також на прийняття швидких управлінських рішень для мінімізації ризиків та досягнення поставлених цілей.

Контролюючий механізм включає такі три основні елементи як спостереження, моніторинг результатів кредитних операцій та прийняття управлінських рішень. Зокрема, контроль КП передбачає внутрішній аудит, зовнішній аудит, моніторинг ризиків, внутрішні контрольні процедури та внутрішню звітність.

Контролюючий механізм допомагає банку підтримувати стабільність та ефективність його кредитної діяльності, а також забезпечує вчасну реакцію на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

МФР КП включає також оцінку її ефективності на основі аналізу системи показників. У результаті систематизації наукових поглядів пропонуємо всю сукупність показників, що використовуються для оцінки ефективності реалізації КПБ поділити на дві групи. Перша група показників

характеризуватиме розмір, склад, структуру і динаміку кредитного портфелю банку. Друга група показників характеризує ефективність реалізації КПБ і включає групу показників, що характеризують дохідність (рівень дохідності кредитного портфелю, частка процентних доходів у загальному обсязі доходів, чиста процентна маржа, дохідність кредитної діяльності на одиницю активів, рентабельність кредитних операцій) та ризиковість (коефіцієнти якості кредитного портфелю, покриття кредитного портфелю власним капіталом, проблемних кредитів, покриття класифікованих кредитів власним капіталом банку) кредитного портфелю. Вони є визначальними, так як на основі їх робляться висновки щодо реалізації обраної КПБ, та окремих їх складових, і на основі яких приймаються обґрунтовані управлінські рішення щодо її удосконалення.

Отже, МФР КПБ є складним та комплексним процесом, який варто розглядати за системним підходом, що включає цільову (мета, завдання) та організаційно-функціональну складову (суб'єкт, об'єкт, функції, принципи, методи, фактори). Визначено, що важливим елементом МФР КПБ є контрольний механізм, що включає спостереження за факторами, моніторинг результатів кредитних операцій та прийняття управлінських рішень. Оцінка ефективності реалізації КП, є важливим елементом при розробці та прийнятті управлінських рішень, вона включає дві групи показників, перша включає показники оцінки складу та структури кредитного портфелю, друга – показники ефективності реалізації КПБ. Розглянутий механізм забезпечує комплексний підхід до формування та реалізації КПБ, за для досягнення головної цілі – прибутковості банку.

Список використаних джерел

1. Myskiv, G. V., Pavlenchuk, N. F., Fursina, O. M. (2018). Об'єктивні та суб'єктивні чинники формування кредитної політики банків України. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 4(27), 61–70.
2. Бикова, О. В., Марченко, О. В. (2017). Оцінка ефективності кредитної політики банку. *Молодий вчений*. №3 (43). С. 586–589.
3. Карбівничий, І. В. (2011). Механізм формування та реалізації кредитної політики банку: автореф. дис. канд. економ. наук: 08.00.08. Суми: Українська академія банківської справи НБУ. 216 с.
4. Криклій, О. А., Мірошніченко, О. В. (2012). Формування кредитної політики банку. *Вісник УБС НБУ*. №3 (15). С. 165–171.
5. Крухмаль, О. В., Васильчук, А. Ю. (2018). Особливості формування кредитної політики банками України. *Ефективна економіка*. № 5. – <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6344>
6. Михайляк, Г. В., Михайляк, І. В. (2018). Кредитна політика банків та шляхи її оптимізації. *Причорноморські економічні студії*. 27(2). С. 103–106.